

Til Teknik- og Miljøudvalget

Status på Strategi for jorden i København

Teknik- og Miljøudvalget har den 20. august 2008 godkendt en strategi for jorden i København 2008-2015. Dette notat beskriver, hvor langt forvaltningen er kommet med de opgaver, der er omfattet af strategien her to år inde i perioden.

Strategien omhandler håndtering og forebyggelse af jordforurening i København. Strategien er en langsigtet ambition, hvor kommunens lovpligtige opgaver om forurenede jord er indarbejdet sammen med opgaver, der er beskrevet i Miljømetropolen og Agenda 21-planen i perioden frem til 2015. Strategien kan ses på:

www.kk.dk/Borger/Miljoe/JordVandOgOlietanke/Jord

Introduktion til jordforureningsområdet

Kommunen har som miljømyndighed de fleste opgaver inden for jordområdet, men der er som følge af kommunalreformen i 2007 sket mange ændringer på jordforureningsområdet. En række opgaver er flyttet fra Københavns Kommune til Region Hovedstaden, heriblandt arbejdet med at kortlægge forurenede grunde. Andre opgaver er kommet til. Kommunens opgaver er nu:

- regulering af bygge- og anlægsaktiviteter på forurenede grunde
- regulering af transport og behandling af forurenede jord
- forebyggelse af jordforurening, herunder håndhævelse ved ulovlige

16. marts 2010

Sagsnr.
2010-6416

Dokumentnr.
2010-71327

Center for Miljø Jord og Vand

Kalvebod Brygge 45
Postboks 259
1502 København V

Telefon
33665800

Telefax
3366 7133

E-mail
miljoe@tmf.kk.dk

EAN nummer
5798009595959

www.kk.dk

aktiviteter og uheld

- information og rådgivning om jordforurening

I gennemsnit flyttes årligt 1.000.000 tons forurenede og 1.000.000 tons ren jord i København. Transport af jord er en vigtig miljøfaktor i den samlede jordhåndtering på grund af energiforbrug, støj og luftforurening.

Strategiens indsatsområder

Strategi for jorden i København er bygget op omkring en række konkrete mål:

- københavnere kan leve sundt på lettere forurenede arealer
- jord- og vandforurening forebygges
- byens parker kan anvendes uden risiko, der skyldes forurenede jord
- udsivende forurening fra kystnære områder ødelægger ikke muligheden for badning i havnen
- den tunge trafik med de store mængder jord begrænses mest muligt
- kapacitet til deponering af forurenede jord sikres fortsat i kommunen
- kommunen bidrager aktivt til løsning af miljøproblemer, som er en følge af jordforurening.

Status på strategi for jorden i København

Strategi for jorden i København 2008-2015” omhandler indsatser, der skal beskytte folk, der bor og færdes i byen, mod kraftig jordforurening samt forebygger yderligere jord- og dermed vandforurening.

Endvidere drejer strategien sig om håndtering af forurenede og genanvendelsesegnet overskudsjord fra bygge- og anlægsprojekter.

Borgere og miljø skal sikres

Lovgivningen giver nogle muligheder for at sikre borgerne imod forurening fra jord og grundvand. I forbindelse med bygge- og anlægsarbejde på forurenede grunde med boliger, børneinstitutioner og offentlige legepladser stiller vi krav til ejeren om at fjerne en forurening, hvis den kan være til skade for mennesker i bygninger eller på udendørsarealer.

På forurenede grunde, hvor der allerede er bolig, og på de forurenede grunde, der ligger i områder med drikkevandsinteresser, hvor der ikke foregår bygge- og anlægsaktiviteter, sørger Region Hovedstaden for at rydde op med offentlige midler efter en prioriteret rækkefølge fastsat af Regionen.

Københavns Kommune har fra 1999 og frem til 2007 undersøgt alle daginstitutioner og offentlige legepladser (860 stk.), og efterfølgende ryddet op på dem, der var mest forurenede (230 stk.).

Københavnerne skal have flere havnebade og parker. Det fremgår både af Miljømetropolen og af Agenda 21-planen 2008-2011. De udpegede områder er ikke en del af Region Hovedstadens prioritering af grunde, der skal undersøges og ryddes op for offentlige midler. Det er derfor en opgave kommunen eventuelt skal løfte selv. Målet er at opnå badevandskvalitet i hele havnen i 2015. Teknik- og Miljøforvaltningen vil sikre, at borgerne ikke bliver syge af at opholde sig i parkerne og af at benytte de planlagte havnebade. Jorden på de kystnære arealer skal undersøges inden etableringen af havnebadene, fordi de bliver placeret i byudviklingsområder, hvor der tidligere har været forurenende industri.

Indtil nu er der lavet en delvis registrering af de grunde langs havnen, hvor der er konstateret forurening på grund af tidligere aktiviteter. I 2010 udarbejdes undersøgelsesstrategier for kystnære arealer og for parker og rekreative arealer, og disse forventes forelagt Teknik- og Miljøudvalget medio 2010. En forudsætning for det videre arbejde er, at der afsættes de nødvendige midler i budgettet for 2011 og 2012.

Information og rådgivning

En målrettet kommunikation er en vigtig del af indsatsen for at sikre borgerne mod negative effekter af forurening i jorden. Målgruppen for informationen og rådgivningen er bred og omfatter københavnernes, ansatte i børneinstitutioner, bygherrer/entreprenører/rådgivere/transportører, ejendomsmæglere og ansatte i en række af kommunens forvaltninger.

I 2008 blev der gennemført tre rådgivningskampagner. De var alle affødt af indførelse af områdeklassificeringen den 1. januar 2008, hvor alle byzoner i Danmark som udgangspunkt blev klassificeret som lettere forurenede. I København er det stort set hele kommunen, der er omfattet. Områdeklassificeringen betyder, at man kan gå ud fra at jorden er lettere forurenede. Forureningen er opbygget gennem mange år og stammer fra trafik og industriens udledning af røg og støv. Områdeklassificeringen betyder derfor ikke, at København er mere forurenede end hidtil - forureningstilstanden er den samme. Områdeklassificeringen skal forhindre, at forurenede jord flyttes til uforurenede områder.

Den ene kampagne var rettet mod familier med børn i daginstitution. En pjece uddelt i alle kommunens daginstitutioner gav gode råd til,

hvordan forældre kan sikre deres børn mod kontakt med den forurenede jord i byen. Det er helt enkle råd som at vaske hænder, klippe negle, skifte sko og være flittig med rengøringen. Kampagnen til børnefamilierne forventes gentaget hvert 3. år. Nyt rådgivningsmateriale udsendes i 2011.

Den anden kampagne var rettet mod haveejere og ejendomsfunktionærer i boligforeninger, hvor forvaltningen med et brev oplyste om områdeklassificeringen og de nye regler for anmeldelse af jordflytning.

I den tredje kampagne var transportører, entreprenører, bygherrer og rådgivere målgrupperne. De blev med flyers informeret om områdeklassificeringen og de nye regler for anmeldelse af jordflytning.

Hjemmesiden blev gennemgribende revideret i 2008, og det er målet, at borgere og virksomheder kan få svar på alle de spørgsmål, de måtte have om jord, grundvand og olietanke ved at klikke ind på hjemmesiden. Her er det også muligt at søge efter konkrete informationer på specifikke adresser, blandt andet om forureningsforhold og olietanke. Hjemmesiden forbedres løbende, så den er brugervenlig og opdateret.

I 2008 og 2009 gennemførtes, som en del af forvaltningens pesticidstrategi 2008-2013, *kampagner for at minimere private brug af pesticider*. Det er en opfølgning på den indsats, der resulterede i, at alle grønne områder i Københavns Kommune, fra kirkegårde til parker og sportsanlæg i dag drives uden brug af pesticider. Nu er indsatsen rettet mod de private haveejere. Kampagnerne bestod af husstandsdelte postkort og annoncer i lokalaviserne. Forvaltningen oprettede et subsite på kommunens hjemmeside: www.kk.kd/giftfrihave med gode råd om alternativer til pesticider, samt en spørgetjeneste, hvor borgerne kan stille spørgsmål om pesticider og alternativerne og få svar af kommunens gartnere.

Indsatsen over for havefolket fortsættes på samme måde de kommende år. I 2010 og 2011 vil der være ekstra fokus på målgruppen i forbindelse med FN's internationale vanddag den 22. marts, hvor der gennemføres en kampagne som et samarbejde mellem Miljøstyrelsen og Vestegnens Vandsamarbejde. Her deltager blandt andet Københavns Energi og Københavns Kommune jf. <http://www.vandigrunden.dk>

Tiltag, der forebygger miljørisiko fra jordforurening

Forvaltningen fører tilsyn med miljøvilkår, der er fastsat i regulativer,

tilladelser og påbud meddelt efter Jordforureningsloven og Miljøbeskyttelsesloven. Center for Miljø har i 2010 startet et fælles tilsynsprojekt, med det mål at skærpe fagligheden i de tværfaglige tilsyn og samtidig imødekomme borgernes/interessenternes behov.

Efterhånden som fjernvarmeudbygningen er vundet frem i Københavns Kommune, er antallet af private olietanke mindsket. Der bliver dog stadig brugt olietanke, og nogle af disse har overskredet eller er lige ved at overskride deres sløjfningsfrist. Der arbejdes for, at alle ulovlige olietanke bliver taget ud af brug.

Ved kendskab til en forurening, der kan udgøre en fare for grundvandet og/eller menneskers sundhed, forlanges det, at forureningen bliver fjernet, såfremt lovgivningen giver mulighed for at udstede påbud. Der kan både blive tale om et påbud om undersøgelse, hvor forureningssituationen afklares, og efterfølgende et påbud om oprensning, hvis betingelserne er til stede. Når der udstedes påbud, etableres en løbende dialog med den ansvarlige forurener for i videst mulige omfang at sikre en genopretning af det forurenede areal. Det har givet gode resultater - til gavn for både miljøet og borgerne.

Med områdeklassificeringen, der trådte i kraft i januar 2008, blev det lovpligtigt at anmelde flytning af al jord, der kommer fra byzone. Jordtransporter i København skal anmeldes til Center for Miljø for at kunne sikre, at forurenede jord bliver kørt til behandling på godkendte anlæg eller deponi, og hindre at forurenede jord placeres ovenpå ellers uforurenede områder og dermed spreder forureningen. Der indløber omkring 1.000 anmeldelser årligt, som kontrolleres stikprøvevis. Vi tager på forebyggende tilsyn på byggepladserne, hvor rådgivning og dialog er i højsædet.

Fra 2008 har det været muligt at anmelde jordflytning elektronisk til Center for Miljø, og i 2009 var langt størstedelen af vores anmeldelser på elektronisk form.

Transporten skal ned, og genanvendelsen op

Når jorden graves op, kan den genanvendes, renses eller deponeres, alt efter graden og typen af forurening. Forvaltningen har i en årrække arbejdet efter princippet om, at jord, der er egnet til rensning, bliver rensset med den bedst tilgængelige teknologi.

Genanvendelse

Genanvendelsen af ren og lettere forurenede jord fra byggeprojekter skal fremmes, så jorden ikke skal transporteres over lange afstande. Herved

spares der både CO2 og nye råstoffer. Det er imidlertid vigtigt, at genanvendelsen ikke sker på bekostning af borgernes sundhed eller på bekostning af miljøet. For hver enkelt sag laves derfor en konkret vurdering, hvor bl.a. lokalitetens generelle forureningsniveau, miljøsårbarhed og arealanvendelse indgår. Der afventes i øvrigt nationale retningslinjer for genanvendelse af jord.

Der er nedsat en projektgruppe på tværs i forvaltningen som i 2010 vil undersøge, hvordan materialeoverskud og –underskud kan udnyttes bedre i Teknik- og Miljøforvaltningens egne bygge- og anlægsprojekter. Der er sandsynligvis store CO2 besparelser at hente på dette felt.

Rensning

På Kalvebod Miljøcenter (KMC), kommunens depot for forurenede jord, gennemføres en række udviklingsprojekter, der er etableret i samarbejde med bl.a. Københavns Universitet.

Et projekt omhandler rensning af tungmetaltholdig jord ved hjælp af planter, hvor resultaterne viser, at det er muligt at oprense grunde, der er forurenede med tungmetaller ved hjælp af planter. Det ser ud til, at en fuldstændig oprensning mindst vil tage årtier, men metoden kan alligevel være ganske effektiv på forurenede grunde, da udvaskning af tungmetaller til undergrunden reduceres væsentligt.

Et andet projekt drejer sig om udvaskningsegenskaber af forurenede jord, hvor udvaskningen af forurenende stoffer undersøges på forskellige jordtyper og ved forskellig påvirkning. Resultaterne fra projektet er værdifulde i vurderingen af, om det er sundhedsmæssigt og miljømæssigt forsvarligt at genanvende lettere forurenede jord i byggeprojekter.

Endelig bliver det undersøgt, hvilke nedbrydningsprodukter der opstår, når organiske forureninger bliver nedbrudt i jord. Dette projekt vil bidrage til forståelsen af de mekanismer, der sker i jorden, og kan bidrage til nærmere vurdering og udvikling af de eksisterende jordrensemetoder.

Forvaltningen er i gang med at evaluere strategien om, at den jord, der kan renses, skal renses. For flere forureningskomponenter er niveauet for rensning bundet som følge af lovkrav, men for andre er det relevant at se på, om denne strategi er den mest hensigtsmæssige for miljøet, herunder CO2-regnskabet. Dels kan der være tale om energikrævende rensningsmetoder, dels er der et stort transportbidrag. Store mængder jord transporteres fra opgravningslokalitet til jordkartering (hvor der tages analyser af jorden), videre til jordrens – også i andre kommuner - og herefter til deponering. Det kan blive til mange kilometer, der køres

med hvert læs jord. Forslag til ændring af rensningsstrategien vil blive forelagt Teknik- og Miljøudvalget.

Deponering

Kan jorden ikke renses helt fri for forureningskomponenter, og ikke bruges til genanvendelse, køres jorden til deponering, primært på Kalvebod Miljøcenter(KMC) som er en driftsenhed under Center for Miljø beliggende på Kalvebod Fælled på Vestamager.

Der er en stor miljømæssig gevinst i at have et deponeringsanlæg inden for kommunegrænsen, og der er et konstant behov for at sikre deponeringsmuligheder for den københavnske jord. Når et område af anlægget fyldes op, må et andet område stå klar til at modtage de op mod 1 million tons jord, der deponeres årligt i KMC's regi.

I 2009 blev KMC's deponeringsanlæg for forurenede jord på Prøvestenen afløst af det nye deponeringsanlæg KMC-syd – på Kalvebod Fælled. Dermed er deponeringskapaciteten for forurenede jord sikret frem til medio 2011. Men der er behov for at skue længere ud i fremtiden. I 2009 blev planlægningen af en ny bydel i Nordhavnen færdig. En del af projektet omhandler etableringen af et deponeringsanlæg for forurenede jord med en kapacitet til op imod 12 år. Det er af afgørende betydning, at alle godkendelser falder på plads, så anlægsarbejderne kan påbegyndes i 2011.

Mikkel Aarø-Hansen